

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserat
sprejema upravljalstvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravljalstvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 247.

V Ljubljani, v ponedeljek, 26. oktobra 1903.

Letnik XXXI.

Shod slovenskih odvetnikov.

Včeraj so se zbrali slovenski odvetniki iz vseh slovenskih dežel v mestni posvetovalnici slovenskega središča. Zborovanje je prevečala odkritosrčna skrb za blagor slovenskega naroda, kateremu izvestni krogi hočejo posebno na Koroškem in Stajarskem vzeti vse pravice. Ako bi šlo po volji teh krogov, bi skoro Slovenci na Vestfalskem imeli iste pravice, kakor na svoji domači zemlji in vsak Turek, ki bi prišel v naše kraje, ne bi imel s svojim jezikom pred našimi sodišči manj pravic, nego slovenski jezik, ki se govori v teh krajih. Postopanje višjih oblasti proti slovenskemu jeziku, ki se je razkrinkalo na tem shodu, je tako kričeče, da mora za svojimi odvetniki povzdigniti najodločnejše svoj glas ves slovenski narod! Ne imeli bi v sebi nič narodne časti, ako bi pustili s seboj na tak način pometati! Najskrajnejši boj se nam je vsilil in sprejeli ga bodo in bojevali ga bodo ramo ob ramo vsi sloj slovenskega naroda. Gre se uprav za naš narodni obstanek na Koroškem in Stajarskem! Tisti, ki zapirajo kljub postavam slovenščini pot do sodišča, so menda menili, da smo se Slovenci hlapčevske uloge tako privadili, da bodo celo v naših deželah postopali z nami tako, kakor z najbolj tujimi nedomačini. Toda tem gospodom homo pokazali, da slovensko ljudstvo ima še, kar potrebuje za odpor! Motili so se izvestni krogi o eneržiji hrvatskega naroda, katerega so nadražili do skrajnosti, in motijo se tudi oni, ki menijo, da si bo slovenski narod pustil molče kratiti pravice. Besede, katere so včeraj govorili slovenski odvetniki, našle bodo odmev v vsem slovenskem narodu in vsakdo naj po svoji moči pripomore k temu!

Pozdrav zborovalcem.

Ob 10. uri dopoldne otvoril je predsednik pripravljalnega odbora g. dr. Karol Triller shod z naslednjim govorom:

Slavni zbor! Visokochastiti gospodje tovariši!

Kot načelniku pripravljalnega odbora današnjega odvetniškega shoda pripada mi prevelika čast, da smem otvoriti naše zborovanje ter vam sporočiti prvo zahvalo na vašem prihodu in prvi pozdrav.

Pozivu pripravljalnega odbora odgovarja se 47 odvetnikov in 18 kandidatorov, skupaj torej 65 udeležnikov; vrhu tega je 11 tovarišev opravičilo svojo odsotnost deloma z boleznijo, deloma pa z neodložljivimi posli. Od udeležencev spada na Ljubljano 29, na ostalo Kranjsko 7, na Stajarsko 19, na Primorsko 9 in na Koroško 1.

To število je sijajen dokaz, da si je slovensko odvetništvo v svesti svoje narodne dolžnosti in tega nam — naj se zgodi, kar se zgodi — nihče ne bo mogel očitati, da je velik moment našel malenkosten rod. In da nas je združil velik moment, to spriduže živa in neizpodbojna resnica, da smo danes mi branitelji zakonov zoper one, ki jih imajo izvrševati.

Pozdravljam Vas vse, Vas, v trdem boju osivele veterane in Vas, naš nadopolni naraščaj, za kateri ima današnji shod še poseben pomen. Vsaditi nameravamo danes rahlo drevesce prepotrebne tesneje stanovske organizacije in ker nobeno drevo ne rodi v prvem letu sadu, zato boste bržčas šele Vi

videli zrasti naše drevesce v mogočno plodonosno drevo ter uživati njegov sad.

A tudi ostali naš dnevni red je bogat, zanimiv in važen in le interesu resnice in pravice bo ustrezno, ako se bo današnji glas združenega in složenega slovenskega odvetništva slišalo in uvaževalo tam, kamor je namenjen.

In tako pričnimo naše domoljubno in patrijotično delo, držeč se pri razpravi in sklepih starega odvetniškega gesla: Fortiter in re, suaviter in modo.

Predsedstvo shoda.

Nato je bilo izvoljeno predsedstvo shoda. Predsednikom shoda je bil izvoljen predsednik kranjske odvetniške zbornice g. dr. Danilo Majaron, podpredsednikom sta bila izvoljena g. dr. Jos. Sernec iz Celja in dr. Gregorin iz Trsta, za zapisničarja sta bila izvoljena g. dr. Karlovšek iz Celja in dr. Gruntar iz Gorice.

Pozdrav kranjske odvetniške zbornice.

Izvoljeni predsednik g. dr. Majaron je pozdravil shod tudi kot predsednik kranjske odvetniške zbornice, ki je edina slovenska zbornica. Pozdravljal je slovenske odvetnike, ki so se v resnem času složili za resno delo na korist slovenske periferije. Odvetniška zbornica kranjska se čuti popolnoma složno z današnjim shodom.

Eno nalogo je že izpolnila kranjska odvetniška zbornica, poslala je ministru spomenico, v kateri so popisane tužne koroške razmere. Tudi ostale točke dnevnega reda bo podpirala, kolikor ji bo mogoče.

Jeden duh, jeden smoter preveva danes slovenske odvetnike, vsi so zastopniki enega klienta, slovenskega naroda! (živahno odobravanje.)

Župan pozdravlja.

Imenom mesta je pozdravil shod župan Ljubljane g. Ivan Hribar, rekoč, da je odvetniški stan poklican branitelj pravice in resnice. Zato so se zbrali slovenski odvetniki, da branijo pravico slovenskega jezika, resnico, da nam je zajamčena enakopravnost. Ves narod gleda danes na slovenske odvetnike, ki zborujejo v slovenskem središču. Naj bi bilo zborovanje v korist in ponos našemu narodu. — Po govoru županovem je pozdravil shod tudi predsednik kranjske notarske zbornice g. Plantan.

Ustanovitev zveze slovenskih odvetnikov.

O tej točki je krasno poročal gosp. dr. Krisper.

Govor g. dr. Krisperja se je glasil: Velečastiti gospodje kolegi! Dovolite mi, da preidem takoj in medias res! Čast mi je staviti sledeči predlog:

Shod slovenskih odvetnikov sklene osnovati zvezo vseh slovenskih odvetnikov kakor društvo, katero bo imelo namen varovati pravice odvetniškega stanu in korist slovenskih strank, posebno pa potegovati se za enakopravnost slovenske v vseh uradih, katero se naj dalje tudi peča z nasvetovanjem zakonskih prememb in novimi načrti, v kolikor to zahteva interes slovenskega naroda.

V pojasnilo sledeče: L. 1898. vršil se je v Ljubljani prvi shod slovenskih odvetnikov.

Pečal se je v prvi vrsti z razmerami pri višji deželni sodnji v Gradcu in se je potegoval za enakopravnost slovenske pred to inštanco.

Doseglo se ni vsega, pač pa dosegle se je jedno: Slovenščina je strankam dopuščena pred višjo deželno sodnijo v Gradcu, — in to je vspeh!

Prvi slovenski odvetniški shod je pa zidal tudi podlago za današnji drugi shod, — in tudi to je vspeh!

Kot važno ilustracijo za opravičenost naših namenov pa ne morem prezreti, da se je vršil meseca marca l. 1900. na Dunaju velik shod odposlancev vseh odvetniških

zbornic Avstrije, pri katerem je bila tudi udeležena naša kranjska odvetniška zbornica.

Zgodilo se je to takrat, ko so se o priliki upeljave novega civilnega procesa pojavile v justičnem ministerstvu in pri sodnih tendence, ki so bile popolnoma sposobne moralno in materijalno degradirati odvetniški stan!

Takrat se je dvignilo vse avstrijsko odvetništvo kakor jeden mož in varovalo z občudovanja vrednim naporom interese in prerogativo odvetništva.

Energija, duhovitost in brezobzirna satira tega shoda mi je ostala tako globoko v spominu, da ga ne bodem pozabil nikdar.

Tudi ta shod je imel svoj intenzivni vspeh. Justični minister je na tem shodu sam izjavil, da mu je zaželjena prilika za stopnike odvetniškega stanu zagotoviti, da je justična uprava o visokem pomenu odvetniškega delovanja za vesoljne pravne razmere prepričana. Nam nasprotne tendence so se v prav kratkem času ublažile in danes lahko s ponosom konstantiramo, da smo srečno pretrpeli krizo civilno-procesualne reforme. Domini litis sicer nismo več, ostali pa smo še domini pred ograjo sodnije.

Da smo si ta ugled zavarovali, to je uspeh imenovanega avstrijskega odvetniškega shoda.

Ako torej vprašamo, gospoda moja, je-li pripisovati odvetniškim shodom pomen in vpliv, moramo temu odločno pritrditi. Odvetniški shod upliva moralno na vse udeležence.

Solidarnost in zaupanje v medsebojno pomoč daje vsakemu posamezniku nov pogum za daljno dosledno delovanje.

Odvetniški shod pa mora tudi imeti moralni upliv na takozvane merodajne kroge, ker moč odvetništva je posebno na Slovenskem globoko in trdno zasidrana v narod, in čez besedo odvetniškega shoda se ne more meni nič tebi nič preiti na dnevni red.

Interesantno je, da sta oba imenovana shoda, — in zaradi tega omenil sem tudi dunajski shod, — izprevidela, da je treba upliv takega shoda prolongirati s tem, da se ustvari stanovska organizacija interesirane odvetništva.

To je sklenil tudi naš odvetniški shod leta 1898, kateri je kot četrto točko sprejel resolucijo, da se ima ustanoviti zveza slovenskih odvetnikov.

Da se ta sklep do danes ni izvršil, to imamo v prvi vrsti zahvaliti okoliščinam, da je prišla ta točka kot zadnja na vrsto, in da nismo imeli več časa debatirati obširno o njej, da se pa ta točka osigura, zato smo jo postavili danes na čelo dnevnemu redu, in to pot mislim, bode šlo.

Tudi dunajski odvetniški shod sklenil je stalno delegacijo, toda že takrat so češki odposlanci poudarjali, da se zamore ta dunajska delegacija pečati le s splošnimi stanovskimi vprašanji, da se mora pa en del te naloge prepustiti odvetnikom posameznih kronovin.

Ako torej ustanovimo posebno organizacijo za slovenske pokrajine, je ta organizacija popolnoma opravičena.

Znano vam je, veleč. gospodje kolegi, da je štatut odvetniških kamor tako zastarel in tako oficijelen, da kamore same niso sposobne varovati vseh interesov svojih članov. Vrhu tega ima zaslonbo v odvetniški kamori kranjski.

Slovenski narod je pa v svojem pravem in kulturnem življenju že danes jednota.

Narodnost namreč nikakor ni le jezikovna kompanija, ona je skupina, katero vežejo posebni gospodarski in kulturni narodni interesi in katero veže še posebna vera in zaupanje v jedno skupno boljšo prihodnost.

Zaradi tega je popolnoma umestno in pravilno, da se za slovenske dežele ustanovi posebna odvetniška organizacija.

Da se pa bode razumel naš namen, dovolite mi, da se v krakih potezah oziram na pomen odvetniškega stanu sploh, na njegov pomen v Avstriji in na njegov poseben pomen za slovenski narod!

Kdor pripozna, da se ima pravica v državi ščititi in braniti, ta bode tudi pripoznal, da je potreben odvetniški stan, državljani, neuk zakonom, se sam braniti ne more in tu je odvetnik, ki mu posoja orožje za obrambo.

Zaradi tega sega odvetništvo v vesoljne razmere življenja, zaradi tega mu je dolžnost zanimati se za vse pojave življenja ne samo za privatne, temveč tudi za javne, ker obe sta si med seboj v tesni zvezi.

Ta poklic, ta pravica se odvetnikom v vseh kulturnih državah pripoznava.

Ako mi bi hotel kdo ugovarjati, preberem mu to, kar pravi odvetnik Liouville v svojem brevirju za odvetnike.

Tu se najde poglavje: Patrie — domovina, ki se glasi:

Naj odvetnik nikdar ne pozabi, da je tudi državljani, to je tolažba nam odvetnikom, da ko se poslavljamo, nas bode namestila generacija kreпка in vredna, da nam bode pribojevala slobodo in ko jo bode izvojevala, naj slobodo trezno in stanovitno ohrani za vselej.

Tako piše odvetnik Francije, one dežele, kjer je odvetništvo doseglo največjo moč, največjo slavo.

Rekel bi, da ima odvetniški stan takoj za Francijo v Avstriji najmočnejšo pozicijo.

V naši ljubi Avstriji bile so razmere vedno tako težavne, da smo se morali boriti proti tesno — srčni in kratkovidni birokraciji, da smo se morali dan za dnevom boriti za svoje zasebne in javne pravice. Tako je postal odvetnik ljudstvu potreben in on je dajal tudi javnemu življenju uplívne moče.

Posebno je pa postal na slovenski zemlji odvetnik jeden najvažnejših faktorjev.

Odvetnik branil je pravice posameznika pred državno upravo, ki je bila Slovincu neprijazna, da naravnost sovražna.

Odvetnik je bil tisti, narod slovenski, ki je tebe varoval v tvojih zasebnih in javnih pravicah, odvetnik je bil tisti, ki ti je že pred desetletji vstvarjal in razvijal gospodarske in finančne zavode, ki so tebi danes najboljše opora, odvetnik je bil tisti, ki te je proslavil v neumrjajočih pesmih, odvetnik ti je spisal pravni brevir v knjigi »Slovenski pravnik« in slikal tvojo podobo v svojih povestih, odvetnik je bil od nekdanj najmočnejši steber v tvojem političnem boju, on ti bode močna in zvesta podpora tudi za naprej.

Ker je slovenski odvetnik storil to svojo dolžnost, zamoremo danes ponosno konstatirati, da živa odvetniški stan na slovenski zemlji veliko zaupanja in da stoji za njim velika in neutrudljiva narodova moč. Ravno zaradi te pozicije se glas današnjega odvetniškega shoda ne bode dal prezirati in njegov vpliv se bode pokazal prej ali slej.

Mi smo torej popolnoma legitimirani in opravičeni ustvariti si svojo organizacijo, kakor jo danes predlagamo in legitimirani smo tudi potegovati se za pravice slovenskega jezika.

Jednakopravnost slovenščine v uradih ni noben larifari, noben šport, kakor naši nasprotniki mislijo, enakopravnost jezika je integrirajoči faktor dobre uprave in dobre justice.

Mi danes že zavzemamo tako stališče, da smemo zahtevati dobro justico in dobro upravo, ker je to važen pogoj kulturnega in narodnega napredka.

Za nič in slaba sta oba, če uradnik ne razume stranke in če ta njega ne razume, nič ni tako sposobno demoralizirati in ponižati narod, kakor preziranje in zaničevanje njegovega jezika v uradu, to bi ga res dovedlo do inferijornosti, da se to ne bo zgodilo, zato hočemo skrbeti mi.

Po teh splošnih opazkah so vam podani razlogi za potrebnost naše organizacije. Izključeno je, gospoda moja, da bi Vam danes načrtal ves štatut za našo organizacijo zadostuje naj, da se ta organizacija v principu odobri in sprejme in se glavne tendence pojasnijo.

Ustanovi naj se zveza slovenskih odvetnikov kot društvo.

Clani so slovenski odvetniki in slovenski odvetniški kandidati.

Sedež društva je v Ljubljani, kjer se nahaja tudi centralna pisarna.

Odbor se sestavi iz članov, katerih večina domicilira v Ljubljani, ostali se bodo izvolili iz slovenskih pokrajin.

Delovanje društva bodo nadzorovali in podpirali odvetniški shodi, ki se najsklicujejo v Ljubljano vsaj vsako tretje leto.

Namen društva je zastopati koristi in interese slovenskega naroda in varovati pravice odvetniškega stanu. Z dosledno energijo se bode društvo potegovalo za enakopravnost slovensčine v vseh uradnih in dajalo bode direktive za to svojim članom.

Prezreti tudi ne smemo, da se po reformi justice bliža reforma uprave. Administrativna reforma je za narodno gospodarski razvoj tako neizogibno potrebna, da jo bomo, to upam, še mi doživeli.

Reforma justice je bila bolj konservativnega pomena, reforma uprave je eminentno produktivnega pomena.

Treba je torej, da bomo pripravljene in organizovane, ko pride ta važna reforma na tapet, da se bomo oglasili in zavarovali pravočasno, ne pa kakor pri justični reformi post festum.

Zveza odvetnikov si bode ustanovila v Ljubljani stalno vodstvo in centralno pisarno v kateri se osredotoči vse delovanje. Zveza bode imela v vsakem okraju svojega odvetnika-zaupnika, ki nam bode vsaj vsako četrtletje poročal o razmerah. Tako bomo imeli v Ljubljani zanesljivo sliko položaja.

Posamezni odvetnik bode, če se mu pripeti kršnje jezikovne enakopravnosti to poročal društvu in društvo bode v njegovem imenu storilo potrebne korake.

Društvo si bode pripravilo za kurentne stvari tiskovine in tako bo šla stvar hitro naprej.

Istina je, da je posamezni odvetnik, preobložen s pisarniški opravili, večkrat zanemarjal pritožbe o jezikovnih zadevah, sedaj bode pa društvo to vedno opravljal.

Princip naš bo, da imamo svojo zvezo v celnem slovenskem odvetništvu, da imamo torej zanesljiv fundament, preskrbeli si bomo pa tudi stalne zveze, da pridemo v dotik z merodajnimi faktorji, tako, da se ministarstvo v bodoče ne bode moglo sklicevati na to, da niso informirani.

Tako bomo tudi skušali paralizirati ona uradna poročila, ki prihajajo, tako se govori, iz Ljubljane in Grada na Dunaj, in ki, tako se pravi, slovenski stvari toliko škodujejo.

Izprevideli ste torej, gospoda moja, da je taka organizacija za odvetniški stan popolnoma sposobna spraviti naše tendence v jedrno in sistem in to bode dovedlo našo pravično stvar do gotove zmage prej ali slej.

To pa moram naglašati, da bode društvo stalo na strogi objektivnosti, nastopalo bode, ako treba, proti uradam, ne proti osebam, osebnosti nas ne brigajo in tudi vsakdanja politična borba ni naša stvar. Le tako si bomo pridobili kredit.

Simpatije, gospoda moja, si pri naših nasprotnikih sicer ne bomo pridobili, pač pa spoštovanje, in spoštovanje je več vredno kot simpatija.

Danes, ko kratimo naše društvo, vam priporočam kot najboljšo geslo:

Neminem laede! neminem time!

Dolgo trajajoče burno odobravanje.

G. dr. Pretnar iz Trsta je želel, naj bi društvo ne bilo samo odvetniško, ampak splošno javno pravno obrambno društvo, h kateremu bi imeli pristop vsi, ki delujejo na političnem polju.

G. dr. Kušar je bil mnenja, da društva na preveč široki podlagi ne delujejo dobro, nakar je bil načrt g. dr. Krisperja soglasno sprejet.

Štaterske sodnijske razmere.

G. dr. Hrašovec iz Celja je v daljšem, temeljitem govoru poročal o štaterskih sodnijskih razmerah. Kar se tiče civilno-prigorne postopanja je jasno, da bi ne bilo slovenskih zapisnikov, ako bi slovenskega odvetnika ne bilo poleg. Kar se slovenski uraduje, so doslegli slovenski odvetniki. Slovenske zapisnike sodišča napravljajo, kadar je slovenski odvetnik poleg, kadar jih pa nihče ne kontrolira, pa delajo vse nemški. Kadar ne poseduje slovenski odvetnik, se dogaja, da se tožbe predlagajo v nemškem jeziku. Na ta način se doseže, da je tožba, da je razsodba nemška, vse nemško in infinitum. Sodnikom je samim prepuščeno, postopati. To kaže, kako potrebujemo slovenskih uradnikov, ki bi bolje umevali svoje dolžnosti napram postavi in strankam ter enakopravnosti. Slovenske tožbe in predlogi se rešujejo v slovenskem jeziku. Govornik dokazuje, kako so posebno manipulanti uradniki največji sovražniki slovenskega naroda, ker delajo vse samonemško. V prizivni instanci velja načelo: če je priziv slovenski, sta tudi referat in razsodba slovenska. V neprizivnem postopanju je slabše, ker tu ni tolikokrat slovenskega odvetnika poleg, sodniki imajo potem proste roke, ker redki so kmetje, ki bi sami zahtevali slovensko obravnavanje. In bele vrane so sodniki, ki bi sami se ozirali na to pravico slovenskega kmeta.

S pritožbami ne bomo veliko opravili, dotičnim sodnikom se nič ne zgodi in nemškutarijo dalje. Poslužiti se nam bo treba radikalnih sredstev, da pridemo enkrat do svojih pravic. Glavne obravnave pri okrožnih sodiščih so slovenske, če je obtožnica slovenska in če se obtožene zagovarja v slovenskem jeziku, je tudi razsodba slovenska. Zapisniki pa so često v nemškem jeziku! Tu ne velja noben princip! Često se sodnik boji zapisnikarja, ali pa zapisnikar sodnika. Časih je slovenski zapisnik, kadar je slovenski zapisnikar, ali pa obratno. Vsak dela, kakor hoče. Kjer je slovenski odvetnik poleg, se piše slovenski, ker bi sicer slovenski odvetnik ne podpisal, sicer pa je odvisno od dobre volje dotičnega uradnika. To so nezdružive razmere. Uradniki bi sami radi v tem oziru imeli kak strog ukaz, a od ministrstva ni mogoče nič dobiti.

Pri okrajnih sodiščih se časih ne dopušča ved slovenskega zapisnika, ako stranka zna nemško! Pri apelnih obravnavah se nemško referira, da obtožene ne vé kaj. Pri porotnih obravnavah nimamo slovenskih obtožnic. Gotovi krogi se bojé, da ne bi se oskrnil nemški značaj dotičnega mesta, kjer se vrše porotne obravnave, s slovenskimi obtožnicami pri javni obravnavi. Vse se vrši v nemškem jeziku, slovenski so samo zagovori slovenskih odvetnikov. To kar se je priborilo, je tudi priboril samo slovenski odvetnik.

Povsod se opaža v justičnih razmerah glede rabe slovenskega jezika nazadovanje, ne pa napredovanje. Vzrok temu so imenovanja v dobi Gleispacha in Körberja. Slovenskim izvrstno kvalifikovanim proslcem ni mogoče dobiti mesta na Stajarskem. Govornik opiše zadnja imenovanja za celjsko okr. sodnijo. Ministarstvo je glede dobro kvalifikovanih slovenskih proslcev zahtevalo nove kvalifikacije, zahtevalo je, da se ministarstvu predlože akti o poslovanju dotičnih uradnikov — kje se kaj takega godi glede nemških uradnikov — in naposled se slovenske dobro kvalificirane uradnike diskvalificira! Samo z enim proslcem niso mogli kaj takega narediti, a ta tudi ni bil imenovan za Celje, kamor je prosil, ampak bil je imenovan za svetnika v Novem Mestu, kamor niti prosil ni! Vasko imenovanje nas razočara. Na mesto, katero sedaj zavzemata v Celju Ekel in Sokol, je prosil tudi g. Zenker, a minilo je pol leta, predno se je imenovanje vršilo in imenovana sta bila Ekel in Sokol.

Drž. pravdnik v Celju Bayer je bil imenovan, ne da bi bilo mesto razpisano. To je sistem, ne zgolj slučaj. Slovenske štaterske uradnike se premešča na Kranjsko, na Stajarskem ne dobe bolj šega mesta in morajo se zadovoljiti z Gorjnim Gradom, Kozjem, Smarjem. Nemške uradnike pa se nastavlja na najboljše mesta. Kakšni so ti nemški uradniki — kurzovci. Na teh slovenskih kursih za nemške uradnike v Celju, Mariboru, Gradcu, Celovcu se nemški uradniki ne nauče toliko, da bi bili sposobni za slovensko uradovanje. In če se uslije povsod samo take Nemce, mora slovensko uradovanje nazadovati. Če primanjkuje slovenskih uradnikov, zakaj ne napravi ministarstvo ustanov za slovenske uradnike, kakor je naredil minister Pratak, in če bi se še nekoliko adjutum poboljšal, takoj bi dobili dovolj slovenskih avskultantov. A Gleispachov sistem je drugačen — on nam bode vzeti slovensko uradovanje. Gleispach se sedaj prilizuje onim, ki so ga vrgli z ministrskega stola. Zadeva s kurzovci je vse slovensko vprašanje. Na Kranjskem slovenskega uradovanja ne morejo odpraviti — tako je priznal nek ugleden dostojanstvenik — zato pošiljajo tja slovensčine zmožne štaterske slovenske uradnike, na Stajarskem pa nameščajo kurzovce, ki pa bodo končno preplavili tudi Kranjsko. Vzrok, da na Stajarskem nazadujemo, je naredba od lanskega leta, ko je Gleispach poklical v spomin neko obstoječo naredbo, v kateri se nahaja ta neverna točka, da se mora to vse zapisati v slovenskem jeziku samo pri strankah, ki so samo slovensčine zmožne. In sedaj pogledjmo razmere blizu mest, kjer naši ljudje razumejo tudi nemški! Na ta način se nam jemlje slovensko uradovanje. Ta naredba, ki se krvavo prakticira, mora pasti!

Nedostojno je tudi, da uradnik vprašuje, kateri jezik razume stranka, za to nima pravice, on mora poslovati v jeziku, katerega se stranka posluži, ko stopi v urad. Tu moramo boj pričeti. Pogledjmo uradovanje naših višjih instanc. Kakor dela nadsodišče, tako hočejo delati tudi nižji uradi. Slovenski govoriti nam pri nadsodišču ne zabranjujejo, tudi zapisujejo se naši govori, a razsodbe so samonemške. Tukaj moramo zahtevati odločitve. Z interpelacijami in mirnim postopanjem v tem oziru naši poslanci ne bodo opravili ničesar. Najodločneje moramo zahtevati, da skliče najvišje sodišče senat, ki naj sodi o tem načelnem stališču, ali se morajo

razsodbe pri slovenskih obravnavah prilašiti v slovenskem jeziku ali v nemškem. Naj izpade razsodba kakor koli, na slabšem ne bomo. Če so slovenske razsodbe pri najvišjem sodišču v Trstu, zakaj bi ne bile v Gradcu. O najvišjega sodišča moramo zahtevati, da dā prestavo razsodbe v tistem jeziku, v katerem se je obravnavo vršila. To se je ugodilo že Hrvatoma in Rusinom, zakaj bi se ne nam! Oločni moramo biti povsod s svojimi zahtevami, tako pa, kakor korakamo sedaj, je samo nazadovanje. (Gromovito ploskanje.)

Dr. Brumen iz Ptuja pravi, da zgoraj omenjena naredba izhaja še od Heinricherja. Afere Bratuša so krivi le kurzovci, ker pomanjkljivo preiskavo so vodili le kurzovci.

Slovinci in najvišje sodišče.

Dr. Rosina pravi, da mu je vplivna oseba dejala, da bi pri slovenskih pravih v tretji instanci s dosegla originalna slovenska razsodba, ako bi slovenski odvetniki to zahtevali.

Dr. Stor pravi, da so slovenske ničnostne pritožbe pri najvišjem sodišču bele vrane. Tudi to mora biti drugače. Društvo slovenskih uradnikov naj vpliva, da bode slovenski odvetniki tudi na najvišjem sodišču pošiljali slovenske ničnostne pritožbe! (Odobravanje.)

Odločna beseda o koroških razmerah.

Dr. F. Müller, rodom Korošec, je v daljšem govoru pojasnjeval tužne koroške razmere. Iz njegovega govora omenjamo: Ni še minulo pet let, odkar je na zadnjem odvetniškem shodu gospod poročeval iz Koroške dr. Kraut omenil, da se pri sodiščih na Koroškem ravnopravnost slovensčine teoretično nekako priznava, samo v praksi je nekoliko slabše. Iz njegovega govora je bilo to povzet.

Dandanes pa, v napredka polnem dvajsetem stoletju, ko se človeško pravo, humaniteta poveljuje v nebrojnih človekoljubnih institucijah — gledališču in tudi pred sodnijsko mizo — ko človekoljubni nazori prodirajo tudi že v razne zakone, dandanes se krši v enem delu naše domovine najprimitivnejša in najnaravnejša človeška pravica, govoriti pred sodnijo, se zagovarjati in zahtevati pravico v svojem materinem jeziku, ki je človeku najbolj znan in prikladen. Mesto da bi se narodnostni boj ublažil, doprinašajo mu celo javni uradi novo netivo in vedno iznova se mora slovensko ljudstvo boriti za bore male pravice, ki so mu po postavi in pravu že bile zajamčene.

Prvenstvo v tem oziru je bila žalibog pridržano sodnijam na slov. Koroškem. V podsodnijska okrožja na slovenskem delu Koroške spada več kot 100 000 Slovencev, ki stanujejo v kompaktnih masah. Član XIX. drž. osnov. zak., večje število ministrskih naredeb in praksa ugotovili so ravnopravnost slov. jezika tudi pri sod. z slov. in mešanim prebivalstvom na Koroškem in zadnji dogodki pa kažejo, da se danes vkljub vsemu temu sistematično premišljeno in dosledno zanikuje vsaka pravica slov. jezika pred sodnijo. Slučaji, na katere se naslanjamo, so vam gotovo po večini znani, dovolite mi torej, da jih le nekaj in na kratko označim.

1. Pred okrajno sodnijo Velikovec, v katerem okrožju stanuje 11266 Slovencev in le 5365 Nemcev, se meseca avgusta v pravni stvari Ob. III/3 ni mogla vršiti obravnavo, ker je dotični sodnik izjavil, da pri tem sodišču ni najti nobenega slovensčine zmožnega sodnika. Ta zadeva se je potem poravnala izvanpravnim putem.

2. Pred istim okrajnim sodiščem vršila se je meseca septembra neka kazenska obravnavo U 327/3, navzlic protestu obdolženca se je samo nemško protokoliralo in nemško obravnavalo. Ker se je pri dotični Slovenec, samo pro fore eksterne povem, da je bil pristen Korošec, vzlic temu slovensko zagovarjal, bil je poklican neki kancelist za tolmača, seveda navzlic temu, da je bil neprisen in je obdolženec temu ugovarjal. Če mogoče, še bolj drastičen slučaj pripetil se je koncem sept. pri c. kr. okrajnem sodišču v Rožku, v čegar področju stanuje po zadnjem ljudskem štetju iz leta 1900 7414 Slovencev in samo 1060 Nemcev. Menda mi ni treba razlagati, kako se šteje pri nas na Koroškem, in vkljub temu ima okraj torej 7krat toliko Slovencev nego Nemcev. Pri tej sodnji je šel torej sodnik tako daleč, da je navzlic temu, da so bili tožitelji in tožene Slovinci, da je bila tožba in nje rešitev slovenska, kratkoma takoj ob pričetku razprave sklenil, da se bo nemško obravnavalo, protokoliralo, to pa radi tega, ker — čujte in strmite — on, kot sodnik, ni več slovensčine, med tem, ko je zastopnik tožiteljev, kakor je sodno znano, več slovensčine. Ko se mu pa zastopnik tožiteljev le ni udal, pretil mu je najprej z resnimi posledicami, potem pa poklical nekoga kancelista kot tolmača, čeravno le-ta ni bil kot tak zaprisežen. Navzlic protestu skušal je obravnavati z njegovo pomočjo,

samo da je kancelist pri tem tolmačenju opešal in izjavil, da zna premalo. A naš sodnik je znal tudi v tem slučaju imenitno varovati ugled sodnje. Kratkoma prenese obravnavo, češ, da bo poiskal drugega tolmača — stroške pa naloži slov. stranki — ker je ona stela, da se je branila nemško govoriti, zakrivila prelčev obravnave. To je suho dejstvo, a zastoj iščem po izrazu, katerega bi naložil takemu postopanju.

A gremo dalje: Okrožje c. kr. sodnije Svinec veljalo je do sedaj vedno kot okrožje z jezikovno mešanim prebivalstvom in pri zadnjem ljudskem štetju so našli v eni občini še kompaktno stanujoče Slovence. Navzlic temu se je zavrnila koncem sept. od tamošnjega c. kr. okr. sodišča slov. tožba Slovenca proti Slovencu, saj sta oba Vipavca, češ pri okrajni sodnji Sinec je zgolj nemščina sodni jezik.

Vsklicni kazenski senati pri celovškem dežel. nadsodišču so tudi samo za sloven. govoreče stranke sestavljeni deloma s svetniki, ki ne razumejo slovenski, navzlic temu se je v tem oziru že pritožilo; tako se je n. pr. 1. okt. vršila obravnavo, pri kateri sta bila zmožna slovensčine samo 2 sodnika. Č. sodnik slov. stranko razume ali ne, to se torej ne vpraša, ako se pa ve, da zna stranka tudi nemško, se ji čisto navadno s sodnim sklepom prepove govoriti slovenski. Tudi to se je zgodilo v zadnjem času pri c. kr. okrajnem in dežel. nem. sodišču v Celovcu. Kar je zaman poskušalo graško nadsodišče v gotovo bolj nemškem mestu kakor je Celovec, se upajo z mirno vestjo proizvajati sodišča na slovenskem Koroškem.

Da se seveda tudi druge kakor slov. eksekv. vloge rešujejo le nemško, omenjam le mimogrede, taki in enaki slučaji se dogajajo dan za dnem na slov. Koroškem, na ta način se daje breca ne narodnim pravicam — o teh že sploh ni možno govoriti — ne, breca se daje najprimitivnejšim človeškim pravicam. To pa navzlic členu XIX. drž. osnov. zakona, navzlic temu da se je že z ministrsko naredbo z dne 29. okt. 1850, št. 13553, proglasilo v dež. zakoniku za Koroško slovensčino kot »sodni jezik«.

Dalje je pa bila istotako raba slovensčine v slovenskih in jezikovno mešanih okrajih vojvodine Koroške zagotovljena, še predno je bila nje enakopravnost ustavno zajamčena, z naredbami pravosodnega ministrstva z dne 15. marca 1862 št. 865, z dne 10. okt. 1866 št. 1861, z dne 5. sept. 1867 št. 8636/9396.

Četudi je potem člen XIX. drž. temeljnega zakona odstranil v tem oziru vsakršni dvom, se je z naredbo pravosodnega ministrstva z dne 18. aprila 1882 št. 20513 ex 1881, ki je tudi za slovenske dele Koroške izrecno veljavna, naročilo, da je prejšnje jezikovne navedbe strogo in ekstenzivno vporabljeni.

To so pojasnile še navedbe pravosodnega ministrstva z dne 21. julija 1887. številka 12.118, z dne 11. junija 1888. št. 6556, z dne 20. marca 1889. št. 5340 in specijelno za deželno sodišče v Celovcu z dne 24. novembra 1895. št. 20486.

To so torej zakoniti predpisi, na katere so bila do sedaj vezana sodišča v slovenskih okrajih Koroške, kateri so se pri intervencijah po članih naše zbornice vedno vpoštevali in kateri naj se tudi v prihodnje izpolnjujejo, ker je § 13 obč. sod. r. z dne 1. majnika 1781 zb. prav. zak. št. 13 še vedno pravoveljavna in ker novi civilni pravni red vsled principov ustnosti in neposrednosti postopanja naravnost zahteva daljnjo razširjenje slovenskega uradovanja.

Pri sodiščih Celovec, Borovlje, Rožek, Beljak, Šmohor, Podklošter, Trbiž, dalje Velikovec, Dobrlavas, Železna Kaplja, Pliberk, Svinec in Št. Pavel je bila pravica slovenskega uradovanja v praksi že pripoznana in so se pri večini teh sodišč opetovano že vršila do cela slovenske obravnave popolnoma mirno in jednostavno. To se pravi pač s silo vlačiti politiko v sodno dvorano in odvzeti ljudstvu vsako zaupanje v nepristranstvo in pravico. Tako postopanje razburja in poofstruje politični boj v enem času, ko nam je bolj kot kdaj potreba mir in sprava. Takšno postopanje od tuja narode in poveča že itak veliki propad med njimi še bolj, skratka: takega postopanja ne moremo dovolj ožigosati. Kako tako postopanje slovensko ljudstvo demoralizuje, kaže marsikak slučaj.

Opetovano se je že pripetilo, da slovenska stranka, ki naroča prej zastopniku slovensko zastopanje, na nemško izpraševanje sodišč začne se ubijati z nemščino in dá tako povod nemškemu protokoliziranju.

Dalje v prilogi.

Pred nekaj dnevi se je zgodil v Celovcu sličen slučaj, in ko po tem zastopnik vpraša stranko, zakaj se je trudila z nemščino, ko ji vendar materni jezik lažje teče, mu odgovori: „Veste za drugikrat!“ Da, za drugikrat — zamere se boji pri sodniku in to je za sodnika slabo znamenje. Izvestni gospodje in nemško-radikalni časniki imenujejo sicer take slučaje blamaže slovenskih zastopnikov, v svoji — recimo — kratkovidnosti pa ne morejo ali nečejo opaziti, da je to demoralizirajoči upliv sodišč, pri katerih kažejo slovenski besedi tako oestro nasprotstvo.

Zugovori nekaterih radikalno-nemških kričarjev, da koroški Slovenci pismene slovenščine ne razumejo, da na Koroškem pismena slovenščina ni v deželi navaden jezik, ker se ne ujema z onotno govorico: o tem se ne bom pečal, ker so tako obrabljene stari in bedaste, da se nam tisti, ki morajo to čitati in poslušati, samo smilijo. Najboljši odgovor je dal tem kričarjem slovenski poslanec Grafenauer v deželni zboru v Celovcu s tem, da jim je prečital dolgi slovenski volilni oklic, katerega so izdali radikalni Nemci sami za nemško mesto Celovec in okolico, in sicer popolnoma v pravi pismeni slovenščini.

Glede oporekanja, da prebivalci Koroške pismene slovenščine ne umejo in da ta zaradi tega ne more biti v deželi navaden jezik, dovoljujemo si samo kratko omeniti, da se je slovenski idijom na Koroškem prišteval vedno k slovenščini in da so se glasom ljudskih štetij oni prebivalci Koroške, ki govorijo koroško-slovensko narečje, prištevali vedno k Slovincem.

Poleg tega se poučuje v slovenskih in utrakvističnih ljudskih šolah in istotako na celovski in beljaški gimnaziji ter celovškem učiteljski pismena slovenščina po slovenskih učnih knjigah, ki so za te šole na Koroškem aprobirane od visokega c. kr. učnega ministerstva.

Na Koroškem je čez sedemdeset denarnih zavodov in več občin, pri katerih se uraduje izključno v pismeni slovenščini. Govornik našteva „Mohorjevo družbo“ i. t. d. Manever, katerega mislijo uprizoriti izvestne glave, je jako pozoren. Pismena slovenščina ni v deželi navaden jezik, toraj nima nikjer nobene pravice. Tako modruje glavni akter čisto resno v neki vlogi na c. kr. deželno sod. v Celovcu. V deželi navadni jezik, za katerega pa še ni iznašel imena, ker „vindiš“ imenujejo slovenščino tudi v obče, je jezik zase. Toraj je v Avstriji še več jezikov. Uboga Avstrija! Čeravno pa je jezik zase, pa ni kodificiran in se torej ne more rabiti pri sodiščih. Torej — in sedaj je logično, zakaj mora biti edino le nemščina sodni jezik.

Nas seveda čisto nič ne briga, kako se ti ljudje med seboj zabavajo — nam je tudi vse jedno — če imenujejo med sabo ministrske ukaze „cunje“, kakor je to storil pred kratkim nemškoni profesor v deželni zboru koroškem — toda pri sodiščih tam, kjer se gre za blago, za srečo in nesrečo slovenskih strank — tam ne pustimo uganjati take predpustne šale.

Označil sem, kako postopajo sodišča na Koroškem; ne morem pa drugače kakor trditi — da se to podpira z višjega mesta v Gradcu in to v prvi vrsti pri imenovanjih. Tudi v tem oziru se dela s slovensko Koroško — kakor s kako prusko provincijo. Ne mine imenovanje, katero bi ne bilo nov udarec ravnopravnosti. Že prej sem omenil par sodišč, katerih okrožja se po ogromni večini slovenska, in vendar so sodni uradniki absolutno nezmožni slovenskega jezika.

Tako je v Pliberku — sodni okraj je skoraj dosela slovenski — slovenščine docela nezmožen adjunkt, takisto v Doberli vasi. V Beljaku — sodni okraj je mešan — ni nobenega slovenščine zmožnega sodnika in tudi v Borovljah je bil imenovan sodnik, ki ni vešč slovenskega jezika. Pri dež. sodišču v Celovcu sta samo en nadsvetni in en svetnik slovenskega jezika v pisavi in besedi popolnoma vešča, med tem ko dva pač slovenski razumeta, a pisave nista zmožna, dva pa, akoravno sta kvalificirana za slovenščino, taiste ne umeta.

Se slabše je pri okrajnem sodišču v Celovcu. — In tako vidimo pač po celi deželi nastavljene uradnike, ki so kvalificirani za slovensko uradovanje, toda le — na papirju. V praksi uradujejo slovensko tako, da izjavljajo, da nič ne znajo, in z nalaganjem stroškov in s sodnimi sklepi skušajo doseči nemško uradovanje.

Tako je sedaj, preskrbljeno pa je v tem oziru tudi za prihodnost.

Tudi pri celovski deželni sodniji je justična uprava osnovala vzgojišče za jezikovno kvalifikovane nemške uradnike, tako imenovane »Schwindelcurse«, ki strešijo posebno na Stajerskem.

Nemški gospodje, ki obiskujejo kurz za slovenščino, so kmalu razumeli, za kaj se

gre. Za učenje slovenščine so jim na razpolago uradne ure, in nagrade od 100—150 gld. Kako lahko se torej dobi kvalifikacija za slovenski jezik, posebno ker jih podučuje neki učitelj, ki niti za to ni izkušen in ki je izdal vadnico, katero je moral potem slov. profesor javno popraviti. To so torej po tem sistemu bodoči za slovensko uradovanje kvalificirani sodniki. Da je teh slovenščina ne razumljiva, rad verjamem, in da bo kmalu, če le deset besed nemško zna, pomagal si rajši s temi in s prati, to je tudi umevno.

Takšne so torej justične razmere na Koroškem in obdodovati moramo tistega, ki v interesu svojih strank in v interesu Slovincem v obče ne utrudljivo zahteva to, kar je koroškim Slovincem že zajamčeno po praksi, v zakonu in naredbah. Smešen je v tem oziru ugovor, da on ne pozna Koroške in torej le usiljuje tuje nazore. On ne, — on se je že šolal na Koroškem, izvršil tam sodnijsko prakso in pozna v vedletnem obdobju tamno ljudstvo bolj, kakor marsikateri nemški pretiranec. Sicer pa justična uprava naj nikar ne misli, da bo ostal sam, da ga more onemogočiti, ne glede na to, da stoji za njim vsi slovenski odvetniki, vse slovensko ljudstvo, je pripravljenih že par drugih odvetniških moči, ki bodo v kratkem zasedli razne slovenske kraje. Tudi ti bodo zahtevali isto, kar sedaj dr. Brejce, ker so to naravne in že davno uveljavljene in zajamčene nam zahteve. Mi tirjamo to pravico in ne bomo odnehal. (Dolgo trajajoče pleskanje.)

Dr. Brejce o kričeših krivicah na Koroškem.

Dr. Brejce, viharo pozdravljen, izraža začudenje, da hočejo merodajni krogi naredbe iz leta 1882 in leta 1862 kar pozabiti. Dr. Brejce pravi, da je skoro gotovo v najnovejšem času izšla neka tajna naredba glede Koroške, ki določa, naj sodišča s slovenskim odvetnikom na Koroškem nič več ne poslujejo slovenski, ker odvetnik zna nemški. Samo v takih slučajih naj se s strankami posluje slovenski, ako je dognano, da ne znajo nemški. Zadnji čas je dobil one sodnijske listine, katere je sicer vsled odločne zahteve dobival slovenske, samonemške. Uradniki so zmigavali z rameni in dejali, da oni ne morejo nič za to. Skoro gotovo je torej taka naredba prišla iz Gradca. Od zgoraj je pritisk. (Klici skrajnega ogorčenja.) To ni nobena ravnopravnost več! (Klici: Tako je!) Take pravice imajo tudi Makedonci in Lahi za svoj jezik pri nas, ako drugega ne razumejo. Pomagajte, kolikor morete, da se konec stori tem neznosnim razmeram, kajti tako ne more več naprej. Ni glavno gmetni riziko, ki ga imam v tem boju, ampak hočejo me celo disciplinirati kot nepokorno stranko. Govornik prosi navodil od shoda slovenskih odvetnikov, kako naj postopa do formalne rešitve vse zadeve.

Dr. Brejce opisuje dalje žalostne sodnijske razmere v Celovcu. Pravi škandal je, da na takozvanih slovenskih svetniških mestih sede možje, ki ne znajo slovenski. Imenuje jih na ta mesta, ako obljubijo, da se bodo v enem letu naučili slovenščine. (Smeh.) Niti enega zapisnikarja ni, ki bi znal slovenski.

Protest ministrskemu predsedniku. — Dr. Brejce naj vztraja! — Boj za pravico.

G. dr. Kukovec predlaga, naj se takoj pošlje ministrskemu predsedniku brzojavno vprašanje in protest, ako res obstoje zgoraj omenjene naredbe.

G. dr. Majaron izjavlja, da je shod pričakoval žalostnih poročil s Koroškega, a kaj takega ni pričakoval. Tukaj se ne gre samo za dr. Brejca, ne samo za slovensko uradovanje, gre se za politično eksistenco slovenskega koroškega življa. Stako naredbo proglašajo slovenščino le kot nekaj »Nichtbehelf«, s tem negirajo, da koroški Slovenci še žive. Na tako nizko stališče nas postavljajo, da smo izginili iz Koroške. To je politična zadeva vsega slovenskega naroda. (Gromovito pritrdjevanje.) Imenom zbranih slovenskih odvetnikov pravi dr. Brejce, naj vztraja, da slovenski narod v svoji celoti, skupno s svojimi in vsemi slovenskimi poslanci izvojuje pravice koroškim Slovincem. Dr. Brejce naj bo gotov simpatij in pomoči. Strinja se s predlogom, naj se pošlje brzojavka dr. Körberju. Pričakujemo ne bo brzojavko odgovora, in če odgovora ne bo, znali si ga bomo s primernimi sredstvi izvojevati.

Protiv Gleispachu. — Poslanci v obstrukcijo v državnem zboru.

G. dr. Serneck iz Celja ostro kritikuje predsednika nadsodišča v Gradcu, grofa Gleispacha in pravi, da se Gleispach dobriča sedaj onim, ki so ga vrgli za ministrskega

sedeža. Opisuje, kako se je skrival Gleispach pred nemškoniacionalnimi hujskadi, da si celo na kolodvoru v Gradcu ni upal izstopiti, in pravi, da bi bila pač dolžnost mož, ki so na tako odličnih mestih, imeti pogum. Ako tega nimajo, store drugi z njim, kar hočejo. Uprav kričeče je, da bi sedaj sodišča prepovedovala Slovincem, ki znajo nemški, govoriti slovenski prisodiščih. Od naših poslancev, pa tudi od vseh hrvatskih, čeških in poljskih poslancev pričakujem, da ako se bo to res dalje izvrševalo, da prično v državnem zboru z najkrepkejšo obstrukcijo, od katere naj ne odnehajo prej, predno se dotična naredba ne prekliče. Gorje pa tistemu poslancu, ki bi zapustil ob tej priliki svoj narod, kajti poslanci nimajo nobene povoda podpirati tako vlado. Vladi pa kliče, da je slepa, ako ne vidi, da germanizacija teži le pod prusko pikelhavo. Zborovalci so govorniku viharo ploskali in poverili odbor novega društva, da stopi po odgovoru na brzojavno vprašanje, ako treba, v zvezo s poslanci.

Brzojavka dr. Körberju

Brzojavka, odposlana dr. pl. Körberju, se glasi:

»Predsedstvo shoda vseh slovenskih odvetnikov nujno vpraša Vašo ekselencijo, ali se je res morebiti tudi od kake podrejene oblasti zadnji čas izdala naredba ali ukaz, da se na Koroškem slovenski odvetniki in nemščine zmožni Slovenci sploh ne smejo več posluževati slovenskega jezika in da se z njimi nima uradovati slovensko. Za slučaj resničnosti te neverjetne novice izreka vse slovensko odvetništvo zopet tako prcipostavno, ves slovenski narod žaleče početje svoj najslvesnejši protest in zahteva takojšnji preklic te naredbe«.

Razmere na Primorskem

je živahno opisal g. dr. Otokar Ryba iz Trsta. Posebno žalostne so razmere v Istri, kjer sodniki ne razumejo jezika ljudstva. Zahteval je, da vlada uresniči zahtevo po slovenskih svetnikih in trg. sodiščih. Njegov govor priobčimo. Za dr. Rybajem je govoril o razmerah v Istri g. dr. Červar. Zapisniki in razsodbe so tudi še vedno v laškem jeziku. Ker sodniki niso zmožni hrvatskega jezika, dajo kar prazne pole strankam podkrižati, zapisnik pa potem na kak način spišejo. Tako pride v zapisnik čisto kaj popolnoma drugega, kakor je povedala stranka.

Resolucije.

Na predlog g. dr. Hrašoveca so bile soglasno sprejete naslednje resolucije:

Slovenski odvetniki in odvetniški kandidati iz vseh pokrajin c. kr. višjih deželnih sodišč v Gradcu in Trstu so se, zbrani na shodu v Ljubljani dne 25. oktobra 1903 leta iznova posvetovali o položaju, v katerem se nahaja slovenski narod z ozirom na vprašanje enakopravnosti njegovega jezika pri raznih javnih, zlasti pa sodnih uradih, ter prišli na podlagi podrobnih in zanesljivih poročil do naslednjih sklepov:

1. Obžalovati morajo, da peticije, katere so bili na podlagi sklepov v Ljubljani z dne 17. julija 1898 kmalu potem c. kr. ministertvu za notranje stvari, za justico, nadalje za finance in trgovino izročili in v katerih so bile natančno popisane neštete krivice doslednega zapostavljanja slovenskega jezika, kakor tudi pripomočki, da bi se tem krivicam lahko v okom prišlo — niso imele doslej skoraj nikakega vspeha.

2. Ogorčenjem morajo temveč konstatovati, da so se razmere, proti katerim so bile zgoraj omenjene peticije naperjene, celo poslabšale v nekaterih pokrajinah, tako posebno na Spodnjem Stajerskem, kjer je grajan sistem z doslednim nameščanjem nemških in slovenščine navadno nezmožnih uradnikov skoraj onemogočil praktično slovensko uradovanje, dalje v Istri in na Koroškem, kjer se je zraven tega v zadnjem času začela še celo teoretično zanikati pravica, rabiti slovenski jezik pri sodiščih. Dandanes se višja oblastva in ministertvo ne ozirajo več na sposobnosti in zmožnosti, marveč le na politično mišljenje prošnikov.

3. Slovenski odvetniki, v svesti si, da so prisegli čuvati zakone, morajo torej iznova protestovati zoper to, da se slovenskemu narodu še vedno krati po ustavi in drugih zakonih zajamčena enakopravnost v uradih, da se vedoma prezirajo celo jezikovne naredbe, ki so bile za sicer nepopolno uresničenje enakopravnosti izdane in da se to uresničenje celo očitno onemogočuje z nameščanjem slovenščine nezmožnih in njej neprijaznih javnih organov med Slovence.

4. Posebej izražajo svoje začudenje, da se v zvezi obljubam c. kr. justičnega ministertva še sedaj in sicer edino-le za slovenski jezik ne izvršuje staro zakonito določilo § 27, patenta z dne 7. avgusta 1850, drž. zak. št. 325, po katerem je c. kr. najvišje

sodišče zvezano, da svojo odločbo z razlegi vred izda tudi v tistem jeziku, v katerem se je razpravljalo že na prvi instanci. Istotako izražajo svoje posebno začudenje, da c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu tudi v čisto slovenskih pravnih sporih še vedno proglašajo ter izdaja svoje odločbe edino-le v nemškem jeziku, odnosno jih zakučuje protivno § 215 sodnega pravilnika prevajati po prvih instancah.

5. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidati protestujejo proti slovenskim kurzum v Gradcu, Celovcu, Celju in v Mariboru, ki nimajo drugega namena, kakor vzgajati nemško misleče uradništvo, katero naj preplavi slovenske dele štajerske in koroške dežele, ki naj iztisne slovenski naraščaj, katerih namen je na kratko pospeševati germanizacijo v teh deželah.

6. Jezikovna naredba predsednika grofa Gleispacha, vsled katere se morajo zapisniki o priliki zasliševanja strank delati v slovenskem jeziku, kedar so te samo slovenskega jezika zmožne, naravnost nasprotuje postavno zajamčeni enakopravnosti slovenskega jezika, ker se sme v slovenskih deželah vsak Slovenec posluževati svojega jezika in ima tudi pravico, zahtevati, da se njegove izjave v istem jeziku zapisujejo, kakor sme zahtevati slovensko rešitev pismenih predlogov.

7. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidati pričakujejo tudi od vseh slovenskih in slovanskih poslancev, da bodo brez izjeme in takoj se lotili uresničenja vseh danes izrečenih želj in zahtev z vsemi sredstvi ter da bodo to smatrali nepogojno za prvo svoje delo, ker sedaj res ni važnejšega vprašanja, v kolikor se ista tičejo skupnih naših narodnih razmer. Njihovo geslo naj bodi: Gleispach, proč iz Gradca!

8. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidati izjavljajo, da bodo tudi posej pripravljeni zastopati in braniti enakopravnost slovenskega jezika v uradih po vseh slovenskih krajih, zlasti tudi na Koroškem, z vsemi zakonito dopustnimi sredstvi, in to v interesu dobre uprave sploh in zdravega pravosodja posebej.

9. Ti sklepi se naznanijo c. kr. ministertvom za notranje stvari, za justico, finance in trgovino, predsedstvu c. kr. najvišjega sodišča, predsedstvom c. kr. deželnih višjih sodišč v Gradcu in Trstu in vsem slovenskim državnim poslancem.

Volitev v odbor.

V odbor, ki naj izvrši ustanovitev slovenskega odvetniškega društva, so bili na predlog g. dr. Dečka izvoljeni dr. Krisper, dr. Kokalj, dr. Kušar, dr. Majaron, dr. Müller, dr. Bož. Vodušek, dr. Konrad Vodušek, dr. Novak, dr. Triller, dr. Tavčar, dr. Hrašovec, dr. Ryba, dr. Brejce.

Zaključek shoda.

Zaključkom shoda je predlagal g. dr. Gregorin, naj se o razpravah izda tiskana spomenica. Shod je zaključil g. dr. Majaron, izražajoč nadejo, da skoro prične delovati slovensko odvetniško društvo, ki bo branilo pravice slovenskega naroda. Shod, ki se je pričel ob 10. uri je bil končan ob 1/2 uri popoldne.

Banket.

Po shodu se je vršil v hotelu pri »Slonu« banket, katerega je priredil na čast udeležencem župan g. Ivan Hribar. Tekom banketa je napil g. župan »plemičom duha in srca«. slovenskim odvetnikom, ki so začeli klic na pomoč zatiranih bratov v zibel slovenstva, v tužnem Korotanu. Čuvarji pravice ste se oglašili za pravico! Dasi je na Dunaju zapisano »Iustitia regnorum fundamentum«, vendar opazujemo, da se pravice merijo z dvojno mero, z dolgo mero Nemcem in z drugo, krajšo Slovincem. A časi so minili (!), ko smo se odlikovali s blapčevsko naravo in pasjo ponižnostjo. Župan je povdarjal zasluge slovenskih odvetnikov za slovenstvo ter napil slovenskemu odvetništvu.

Zahvalil se mu je g. dr. Serneck, ki je napil županu.

Dr. Pretnar je napil dr. Brejcu in onim slovenskim odvetniškim kandidatom, ki so se odločili, da pojdejo tudi še na Koroško izvrševati odvetništvo in braniti pravice Slovincem na Koroškem.

Na predlog g. dr. Hrašoveca se je nabrlo za družbo sv. Cirila in Metoda in za Prešernov spomenik 670 K.

Dr. Brejce je navdušeno napil solidarnosti slovenskega odvetništva brez razlike političnega mišljenja, ker ta solidarnost bo vodila do vspehov. Dajal je, da veliko število brzojavnih pozdravov, ki so došli shodu, pričla, kako dober je narod, za katerega se ogrevamo. Naj se razširi pomočna akcija na korist koroškim Slovincem in naj dokaže, da je slovenski narod zmožen tudi proti najhujšim napadom vztrajati v boju.

Dr. Červar je napil hrvatsko-slovenski vzajemnosti.

Dr. Vrečko je napil bodočecimile domovine, o kateri naj bi skoro lahko dejali, da je tudi železna in čvrsta.

Dr. Rozina je napil obmejnim odvetnikom, dr. Tavčar pa je napil — slogi. Dr. Tavčar je dejal, da tam, kjer je kaka nevarnost za narod, se vedno odvetnik postavi v bran za narod. Največja sreča je za narod, da so njegovi odvetniki tudi politiki, in če se tudi lasamo. Današnji dan je dokazal, da kadar je braniti slovenski narod pred nevarnostjo, smo Slovenci solidarni. Ta vzgled prenesimo tudi v našo politiko. Naj velja parola, da se moremo vvesti k eni mizi, kadar je treba braniti pravice slovenskega naroda. Vsaj poskusi se naj. Morda se nam tudi v politiki posreči pogrniti mizo tako, da bo za vse zadosti in da se bomo vsi do siteda najedli. Napije notarjem.

Dr. Rybar je v svoji napitnici povdarjal, naj ne bo razlike mej Slovenci in Hrvati, ker vsi skupaj pomenjajo mnogo, ločeni malo. Dr. Pavletič je napil dr. Krisperja in dr. Trillerja. Dr. Krisper je z ozirom na znani Tavčarjev spis „4000“ dejal, naj se rajše brigamo, kaj bo čez 10 let, ter je v šaljivem govoru omenjal načrte naših nasprotnikov. Dr. Švigelj je govoril imenom odvetniških kandidatov. Župan Hribar je zaključil banket z željo, naj bi shod rodil obilo vspeha.

Na zborovanje je došlo 20 brzojavnih pozdravov, večinoma iz Koroške. Brzojavke priobčimo jutri.

Iz deželnih zborov.

V istrskem dežel. zboru so se dne 23. t. m. ponavljali burni in divjaški prizori iz prejšnje seje. Slovanska manjšina je v tej zbornici začela z obstrukcijo, ker je italijanska večina sklenila, da ne vsprejme ne benega slovanskega poslanca v odseke. — Najprej je poslanec Andrejič začel čitati neko interpelacijo, in ko je nastal zato hrušč po zbornici in ropot na galeriji, jo je dal predsednik izprazniti. Laški poslanci so dosegli, da je bil občinstvu zopet prost vstop na galerijo, da so zamogli še nadalje zasramovati naše poslance. Med tem, ko so govorili poslanci slovanske opozicije, so se člani italijanske večine zbrali okoli predsednika in so kar na svojo roko razpravljali o točkah dnevnega reda. Vseled tega je poslanec Trinejšti planil k predsednikovi mizi, a to je dalo povod, da je nastal takšen polom, kakor ga istrska deželna zbornica še ni slišala. Predsednik je prekinil sejo. Ko se je seja zopet pričela, je manjšina nadaljevala obstrukcijo z poimenskimi glasovanji. Vkljub temu je zbornica rešila dvajset točk dnevnega reda. Po osem in pol urnem trajanju je glavni sejo zaključil ob 1. uri ponoči. Dan prihodnje seje se naznani pismenim putem.

V nižjeavstrijskem dežel. zboru se je 23. t. m. vršilo posvetovanje glede preosnove pravičnega reda in je bilo sklenjeno, da se sme poslanec izključiti iz seje, ako se pregreši zoper parlamentarni red ali zoper predsednika, in da to izključenje velja lahko za tri nadaljnje seje.

V moravskem dežel. zboru je bila vložena predloga deželnega odbora glede ureditve učiteljskih plač. Tako nastali stroški bi znesli nad dva milijona kron in bi se vsako leto povečali za pol milijona. Deželni odbor je navedel tri možnosti, kako bi se ti stroški pokrili. — Konflikt med Čehi in Nemci se je poravnal na ta način, da je bilo ustanovljeno mesto drugega nadravnatelja v hipotečni banki za Čebe.

Balkanske reforme.

Na podlagi pogovorov med avstrijskim in ruskim cesarjem v Münstegu izdelana in sultanu izročena listina v zadevi reform je zdaj obelodanjena. Važni pomen tega koraka evropskih držav leži v tem, da se v tej listini ne gre za blagohotne nasvete, kakor v februarški, temveč, da se kategorično zahteva, naj se izvedejo v vseh posameznostih kontrolne naredbe. Zjedinjene evropske države bodo gledale na to, da zagotove izvršitev teh reform. Nadalje je Turčija dolžna, da nakaže potrebni denar za zgradbo vasi, pokončanih od turških vojakov, in odpustiti mora one čete, posebno razvpite vsled svoje razbojništva.

Iz brzojavk.

Frankobrod ob M. Ruski car se snide z nemškim cesarjem menda v Wiesbaden u 4. nov.

Berolin. Grof Posadowski je na glavni skupščini društva zoper alkohol imel govor, v kateri je kot socialno politično nalogo vseh vlad označil zboljšanje delavskih stanovanj.

Zofija. Od turške strani se naznanja, da bo zavis izpolnitev reformnega programa od bolgarskega razoroževanja, od razpusta makedonskega komiteja in zabranitve, da bi vstaške čete uhajale na turška tla.

Belgrad. V državni skupščini je izjavil finančni minister, da finančni položaj

Srbije ni tako obupen, kot meni inozemstvo. Finančno gospodarstvo je bilo pač doslej slabo, a gledali bomo nato, da se stanje zboljša.

Rim. Kralj je poveril sestavo novega ministrstva prestopidaru Giolittiju.

Brno. Zasedanje dež. zbora bo zaključeno koncem tedna.

Dunaj. Včeraj sta bila Khuen in Lukacs zopet pri cesarju. Cesar vstraja na svojem stališču. Na Dunaj je bil pozvan tudi grof Stefan Tisza.

Dunaj. „Zeit“ poroča, da ogrsko krizo merodajni faktorji nalašč zavlađujejo, da bi naposled mogli rešiti avstro ogrsko nagodbo na ta način, da bi dejali, da so Ogrji pod tem pogojem pripravljeni odnehati.

Piren. Namestu odstopivšega državnega poslanca Schwarza bodo Mladočehi kandidirali realnega profesorja Jožefa Cipera.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. oktobra.

Cesarjeva zahvala slovenskim planincem. Cesar je izrekel slov. planin. drštvu svojo najvišjo zahvalo povodom izraza udanosti pri slavnostnem zborovanju o priiliki društvene desetletnice.

Kranjski deželni zbor ima jutri ob 10. uri dopoldne sejo. „Narod“ poziva vse narodnonapredne poslance, naj se seje gotovo vdeleže, kajti prišel je do spoznanja, da je nemška in liberalna večina tako majhna, da bi nakrat nehala biti večina, ako bi še kdo izmed liberalnih poslancev ostal doma.

Kranjska trgovska in obrtna zbornica ima prihodnji četrtek sejo. Na vrsto bodo prišle tudi razmere na Koroški em.

Umrli je včeraj ob 1/4. uri ponoči po kratki bolezni, kakor se nam poroča iz Bohinja, umirovljeni župnik gosp. Matija Zarnik. V zadnjem času se je še precej dobro počutil, čeravno že dolgo časa ni bil popolno zdrav. V petek dopoldne je še naševal in šel še peš iz zadrage, kjer je stanoval, v 10 minut oddaljeno farno cerkev. Popoldne so ga napadle navadne težave v želodcu, zvečer je bil previden. Hitro poklicani zdravnik zvečer še ni videl posebne nevarnosti; v soboto je potrdil, da je srce začelo pešati. Rajnik je bil rojen v Ljubljani 12. svečana 1843. od prav revnih staršev, brat pokojnega dr. Valentina Zarnika, očeta slovenskih tabovor. V mašnika posvečen je bil l. 1866., služboval kot kapelan na Breznici, Blokah in Velikih Laščah ter bil povsod zaradi svoje prijaznosti obče priljubljen. Sedem let je deloval kot župni upravitelj na Preloki na Belokranjskem, kjer pa ni dobil župnije zaradi krepkega narodnega dela. Vlada je delala velike težave. Bil je nato več let kapelan v Šmartnem pri Kranju, kjer se ga ljudje še zdaj dobro spominjajo. Dvajset let je deloval kot župnik v boh. Srednji vasi. Skrbel je za lepoto cerkve in dostojno službo božjo in za ta namen ni štedil niti svojega denarja. Farno cerkev in vse podružnice je ohranil v najboljšem stanu. Ko so mu v zadnjih letih moči pešale, je prav rad pustil delati drugim in nikoli ni stavil ovir, kar se je napravilo v čast božjo. Lansko leto ni mogel več opravljati svojih dolžnostij. Meseca oktobra je šel v pokoj in prebival eno leto v hiši kmet. društva popolno zadovoljen, dokler ga ni Bog poklical. Naj mu znanci ohranijo blag spomin in se ga spominjajo v svojih molitvah. N. p. v m.!

Ustanovni shod „Družbe treznosti“ se je izvršil danes prav lepo. Udeležba je zadovoljiva, vse drugo izvrstno. V ospredju je visela bogato okrašena slika Friderika Baraga. G. poslanec Povše z vznesenimi besedami pozdravil shod; zelo lepo govoril župnik Trunk; interesantno, da so vsi napeto poslušali, dr. Breclj; imenitno Krek. Debata živahna. Presvitli knezoškof ves čas navzoč. Popoldne ob dveh se je shod nadaljeval. Obširnejše poročilo jutri.

„Slovenec“ in zdravniška zbornica, pa dr. Robida. Zadnje soboto smo vprašali zdravniško zbornico Kranjsko, jeli v soglasju z zdravniško častjo, ako zdravnik po občinskem slugi objavlja izvrševanje zdravniške prakse. (Izvrševanje zdravniške prakse se je doslej objavljalo po javnih časopisih, kar je edino pravilno.) Mi smo mnenja, da lo v pacijente po ob-

činskih slugah je nevreden zdravniškega dostojanstva, vendar pa bi bili molčali, če bi bil došel odgovor od strani zdravniške zbornice, da je tak lov dopusten. V petek je minil rok, ne da bi se nam bilo od merodajne strani to vprašanje pojasnilo, dobili smo pa odgovor od g. dr. Robida in sicer v najdostojnejšem slovenskem listu „Sl. N.“ v najdostojnejši obliki. Odgovor je tak, kakoršnega je pričakovati od dr. Robida. Mesto da bi nam povedal, je li v soglasju z zdravniško častjo, če on po občinskih slugah dela reklamo za se ali zaganja se v „pope“ in dr. Divjaka, ki so pri celej stvari popolnoma nedolžni. V razvedrilo in pouk naj sledi nekaj ovetk, katere je g. dr. Robida natrgal na bujnih gredicah svoje fantazije in jih v ne prav posebno duhteč šopek povite poslal „Sl. N.“ Dr. Robida pravi, da biva na Studencu pet let, pa še doslej ni izvrševal zdravniške prakse (radi verjamemo!), da pa hoče sedaj isto izvrševati ter je to v 18. reci osemnajstih besedah (kako ginljivo!) dal oklicati pri županstvih občin v Polju in v Dobrunjah. „Da se ni oziral na gospode iz farovža (kako fino!) in da jih je tako prikrajšal za pristojne jim oklicne takse (porednež!), je res neodpustljivo (i seveda!). Še bolj neodpustljivo bi pa bilo (čujmo!), če bi dr. Robida še vedno čakal, kedaj nastanejo redne razmere na blaznici (g. vodja dr. Bleiweis, slišite?), mej tem pa še nadalje gledal, kako si polni brumni cekmoster in „psihijater“ Divjak (kako kolegijalno!) s pomočjo farške agitacije (za počt!) svoj mošnjiček (aha!) Pustimo nadaljne ekspektoracije tega bolnega „tudi psihijatra“, pustimo ga naj se zaganja v svoji kolegijalnosti v povse nedolžnega dr. Divjaka, naj se krivi zavisti, pa pribijmo: „Če psu na rep stopiš, zacvili.“ Vprašali smo zdravniško zbornico, ne da bi bili imenovali, kateri zdravnik je poslal občin. slugelovit bolnikov, a ona molči, oglašja pa se dr. Robida. Pustimo ga, naj se jezi, — njegova jeza ne škodi nikomur —, radovedni pa smo, kako sodijo na pristojnem mestu o takem lovu na pacijente!

Deželni zbor. Z dežele nam poročajo: V sobotnem „Slovencu“ poročate, da liberalci delajo na to, naj vlada zaključi zasedanje. Niste prav poučeni, več je že gotovega. Sedaj bodeta še dve seji, potem bo deželni zbor zaključen, in nobene seje ne bo več — celi dve leti. Tako vsaj poroča prijateljem neki — Luka Jelenc iz Ljubljane.

Osebnosti. Minuli petek je bil zopet soglasno izvoljen načelnikom okr. cestnega odbora novomeškega župan g. Jos. Zirc, vulgo Štembur iz Kandije, in namestnikom g. Fr. Mojzelj, župan iz Bele cerkve. Oba sta si pridobila veliko zaslug za skladni okraj.

Zakaj je Jože Ongav svetovalec v občini J. nasprotniki splicane in enake volivne pravice? Samozato, ker nobene nima. Imel je premoženje, pa je kmalu skopnelo, ker je bil „velik gospod“. Kar je bilo še ostalo premoženja, ga je ohranil tast ženi njegovi, ki je sedaj gospodar. Ker bi bil Ongav še vedno rad „velik gospod“, raje nima volivne pravice, kakor pa da bi volil s hlapci svoje žene. — Ali občina res nima pravih mož, ki bi bili izvoljeni za svetovalce namesto takih, ki so še-le pocblščenci svojih žen!

Iz kočevskega okraja. Prav pošteno se je osmešil župan Rus v Loškem potoku s svojo bombastično izjavo v „Slov. Narodu“ proti volilni reformi in obstrukciji. „Loški potok sem jaz“, tako menda sodi Rus in zato misli, da z vsako njegovo izjavo soglašajo celi Loški potek. Če je bila njegova resolucija v občinski seji sprejeta, se je to zgodilo iz tega priprostega vzroka, ker imajo tam večino njegovi zvesti pristaši. Ljudstvo v Loškem potoku je izjavilo svoje mnenje 12. in 18. decembra l. 1900. Zato vemo, kaj tam mislijo ljudje o Rusu in njegovih pristaših. Prepričani smo, da bi dobil župan Rus tudi soglasni sklep svojih kimovcev za resolucijo: naj se vsi klerikalci obesijo! Pa tudi „Slov. Narod“ bi tako resolucijo z prptimi črkami slavil kot najvišjo politično razumnost, in močatost. — Kako je župan Rus s svojimi pristaši vnet za hirajočega kmeta, bi bržkone znali zavedni kmetje v

kmetijskem društvu marsikaj zanimivega povedati.

— **Nesreča na Jesenicah.** Minoli petek se je na Jesenicah ponesrečil paznik kaznjencev. Iz visočine vržen železen drog mu je padel na nogo, da se je takoj zgrudil in so ga z vozom morali prepeljati na dom.

— **Izgubljene krave.** Pri posestniku Francetu Rebolju v Selu št. 11 se nahajati dve kravi, pri posestniku T. Lukmanu v Vrbačah št. 11 pa ena, ki so usle hrvaškimi živalskim trgovcem in katere so ljudje same na cesti dobili.

— **Zmaga nemškutarjev.** Pri obč. volitvah v Vajsenbergu na Koroškem so zmagali nemškutarji.

— **Idrijska realka.** V zadnji seji idrijskega obč. sveta se je odobril račun tvrdke Tönnies za stavbo nove idrijske realke. Skupno s telovadnico velja zgradba 251.000 kron.

— **Hrvatske novice.** Voda kot vino. Kakšno pomanjkanje pitne vode vlada v Dalmaciji, dokazuje dejstvo, da se je v Trogirsko Zagori prodajal na dan prošenja liter vina po 14 in 12 novč., a liter vode tudi po 12 novčičev. — **Prepovedan shod.** Dva posestnika iz Čepina pri Osijeku sta napovedala za 18. t. mes. ljudski shod, a oblast ga je prepovedala. — **Vihar na Adriji.** Kot se iz Reke poroča, je v petek zavladal na adrijskem morju strašen vihar. V reškem pristanišču je bilo treba ladije obvarovati pred valovi. — **Deček umorjen.** Dne 17. t. m. je bil v Glogovem, okraj Gračac, deček Jakšić na paši, ko je spal v travi, ustreljen od doslej neznanega nečloveka. — **Od srbskega kralja v advijenci sprejet** je bil dr. Fr. Potočnjak. Razgovor med njima je trajal dalj časa. — **Opozicijski volilci okraja Vrbovsko** so poslali svojemu zastopniku kanoniku Martinu nezaupnico ter ga pozivljejo, naj odloži mandat.

— **Zima in žganje.** Dasi po dolih in ravneh ni še snega, pa vendar sega beli gost s svojimi mrzlimi prsti do srede nižjega pogorja. Vseled tega je nastal precejšen mraz. Vse kaže, da se sneg ne mara več odmakniti, marveč da počaka družega in tretjega, ki pa bode gotovo pokrili tudi nižave in provzročili tudi letos kazar lani prezgodnjo zime. — **Žganje** pitje se po Gorenjskem čedalje bolj širi. — **Ljudje pijejo kar sam špirit.** Videl sem starega človeka, ki ima denar v hranilnici in bi si lahko privoščil dobro kapljico vina, pa pije žganje, kakor vodo. Ta strast je postala epidemična in človek s strahom gleda, kako nekda krepak gorenjski rod telesno in duševno propada. Kam pridemo!? Nobena beseda nič ne izdaja, človek, ki svari te nesrečneže, se še zameri. Žalostno!

Ljubljanske novice.

Shod poštinih uradnikov se je vršil včeraj popoldne ob štirih pri „Maliču“. Udeležilo se ga je okrog 60 oseb in se je vršil vseskozi s svečano resnostjo. Otvoril ga je predsednik ljubljanske podružnice poštinih uradnikov g. Vidmar, naglašujoč v svojem govoru udanost in zahvalo do presvetlega cesarja, ki je odredil, da so bile svoj čas njihove plače zvišane. Pozdravil je navzoče tovariše najprizrečnejše, kakor tudi odposlance iz drugih kranjskih mest, pozdravil navzočega poslanca dr. Ferjančiča, zastopnika davčnih uradov, kancelistov i. t. d. Povdarjal je, da so zborovanja dandanes moderna sredstva, in dokler se jim ne ugodijo zahteva po njihovem zboljšanju stanja, tako dolgo ne bodo nehali zborovati. Naznanil je, da so danes vstali vsi poštini uradniki po celi Avstriji kot eden mož, da energično in glasno zahtevajo svojih pravic. Mobilizovani so na celi progi, in kar se je nekdaž zdelo kot prazna želja, to je dandanes uresničeno: Združitev vseh poštinih uradnikov avstrijskih je gotova, na Dunaju imajo svoje osrednje društvo, a po vseh večjih mestih podružnice. — Navzoči uradniki so živahno odobraval ta govor, na kar je nastopil nadkomisar Hummek, in izročil zborovalcem pozdrave tržaške poštne direkcije. — Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo asist. gosp. Fr. Šemrov-a o „Avancement-u“. Naglašal je avstrijske slabe razmere gledé plače v primeri z onimi svojih kolegov v Nemčiji in končal z vzklikom, naj bodo edini, da dosežejo to, kar jim je bilo dozdaj odrečeno. — O drugi točki, o „35 letnem službovanji“ je poročal oficijal gosp. Anton Gregorič in na podlagi dat dokazal, kako zgodaj izgube pošt. uradniki v naporni službi svoje moči in padejo v grob sredi dela. Opisoval je, kako trudi in muke slade uradnikom življenje in zahteval, da se morajo njihova službena leta skrócić od 40 na 35 let. — O „dopustu in nedeljskem počitku“ je govoril asistent g. A. Dulansky. Povdarjal je, kako življenjska potreba bi bil vsakoletni dopust, a pri sedanjih razmerah se dovoli le tedaj, ako drugi tovariši nadomestujejo na dopust odidega uradnika. Krepko se je zavzemal tudi za nedeljski počitek, češ, da je nedeljski počitek hrepenenje

Berolin, 24. okt. Proti možem, ki zaslužijo od social.-demokratske stranke 5000 do 6000 mark, izrekel se je zelo neugodno socialno-demokratski shod šestem berlinskem okraju. Zahteval se je, naj se zmanjšajo dohodki o stranke, ki presežejo višino 2500 mark. Na shodu se je povdarjalo, da bi stranke karji morali namreč za stranko zastopati. Stranka bi jim le toliko smela dati, da bi ravno ne trpeli pomanjkanja. 2000 do 3000 mark bi zadostovalo. Ako ima kdo 5000 mark dohodkov, potem nima nikakega veselja bojevati se za uničenje sedanjega meščanskega stanja, kajti socialna družba bi vsakemu niti 3000 mark ne mogla dati.

Meteorologično poročilo.						
Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm						
Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Veterevi.	Nebo	Padavina v 24 urah, v mm.	
24. 9. zveč.	736.0	5.8	sl. jvzh.	jasno		
25. 7. zjut.	739.4	3.1	brezvetr.	megla	0.0	
25. 2. popol.	738.5	10.3	sl. sever	jasno		
25. 9. zveč.	738.4	3.8	brezvetr.			
26. 1. zjut.	737.7	0.0	sl. zah.	megla	0.0	
26. 2. popol.	736.7	10.8	sl. sever	jasno		
Srednja temperatura sobote 8.0°, normale 8.9°						
Srednja temperatura nedelje 5.7°, norm. 8.7.						

Dunajska borza		dné 24. oktobra
Skupni državni dolg v notah	100.15	
Skupni državni dolg v srebru	99.95	
Avstrijska zlata renta 4%	119.5	
Avstrijska krona renta 4%	100.10	
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.55	
Ogrska zlata renta 4%	118.25	
Ogrska krona renta 4%	97.60	
Ogrska inv. renta 3 1/2%	89.25	
Avstro-ogrski bančni delnice	15.99	
Kreditne delnice	661.50	
London vista	23.930	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117.25	
20 mark	23.47	
20 frankov	19.66	
Italijanski bankovci	95.35	
C. kr. cekini	11.33	

Štedilno leštilo za tla (Schneider & Co. na Dunaji) je najcenejše in najpripravnejše sredstvo za domačo porabo pri leštenju parketnih lužilnih in ličilnih tal, se posuši tekom jedne ure. Dobva se pri trdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškan ske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 8 11—1

Kafari v dušniku se po redni rabi **rogaške vode** olajšajo.

Zahvala. 1409 1—1

Vsem, kateri so izrazili sožalje in nas tolažili ob boleznih in smrti iskreno ljubljene, nepozabnega soproga, očeta in brata, gospoda **Antona Langofa** o. kr. brambovskega evidenčnega oficijala

kakor tudi za časteče mnogobrojno spremstvo pokojnika k večnemu počitku se izreka tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in drugim udeležnikom najiskrenejšo zahvalo. Osobito pa se zahvaljuje vsem darovalcem krasnih vencev.

V Ljubljani, 26. vinotoka 1903.

Žalujoči ostali.

Išče se gostilničar za dobro znano gostilno „Čitalnica na Vrhniki“, **katere se bo oddala 15. novembra.**

V hiši je **kavarna**, dalje **sobe za tujce**, glavna **tehtnica** in **hlev za živino**. Pojasnila daje **Anton Albert** istotam. 1387 3—3

1407 1

Naznanjamo tužno vest, da je naš ljubljani, dobri stric, gospod

Matija Zarnik

župnik v pokoju in častni občan občine srednjevaške,

včeraj, v nedeljo, dné 25. t. m., zarana izdihnil svojo iskreno dušo, spravljen z Bogom, v starosti 60 let.

Pogreb se vrši pri fari Sv. Martina v Srednji vasi v Bohinju v torek, dné 27. t. m. ob devetih zjutraj.

Ondi in pa na Bohinjski Bistrici se bodo darovale sv. maše zadušnice. Dragega pokojnika, ki je bil ljubljenec svojih župljanov, priporočamo v molitev in blag spomin!

R. I. P.

Srednja vas v Bohinju, dné 26. oktobra 1903.

Rodbina dr. Miljutin Zarnikova. **Boris Zarnik,** stud. med.

(Posebna oznanila se niso izdala.)

ALOJZIJ LUZNIK na Vrhniki pri Ljubljani preskruje dobre **harmonije** domačega in ameriškega sestava, **glasovirje** in **pianino.** 264 40

Dajó se tudi na obroke! Na zahtevanje se pošilja cenik brezplačno.

1396 2—2

Učenec iz dobre hiše se takoj sprejme pri **Ivan Auer=ju**, trgovcu v Trziču.

Mejnarodna panorama Pogačarjev trg. **Ta teden** **Neapolj in Kapri.**

Ravnokar je izšla **Družinska pratika**

== za leto 1904. ==

„Družinska pratika“ za leto 1904

s krasno barveno sliko: **Sveta družina** na ovitku, je najlepša izmed vseh slovenskih pratik. Nje vsebina je zelo zanimiva in raznovrstna ter ima mnogo ličnih slik. — Cena posamnim komadom **24 vinarjev.** Odjemalci na debelo dobó jo mnogo ceneje pri naslednjih trdkah v Ljubljani: **Auer-Korenčan, J. Kordik, H. Ničman** in **V. Petričič.**

Dobiva se in zahteva naj se v vseh trgovinah na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, v Istri in na Goriškem.

Naznanilo.

Iz konkurzne mase tvrdke **Goričnik & Ledenig** v Ljubljani **odda se ostala manufakturna zaloga v cenilni vrednosti 18.745 K 58 h ponudbenim potom.**

Kupne ponudbe in 10 % vadij v gotovini položiti je najkasneje **do 30. oktobra 1903 opoldne** pri oskrbniku konkurzne mase **g. dr. Josipu Sajovicu**, odvetniku v Ljubljani, v Gosposkih ulicah št. 3.

Odbor upnikov si pridrži odobritev podanih kupnih ponudeb, katere se bodo dné **31. oktobra 1903, dopoldne ob 11. uri odprle.** Potrditev ponudeb se bode dotičnemu ponudniku takoj naznanila. Vse druge ponudbe se bodo z vadijem vred ponudnikom takoj vrnile.

Manufakturna zaloga proda se na podlagi inventure, katera se lahko pri konkurznem oskrbniku v pisarničnih urah vpcgleda, povprek in brez vsacega jamstva konkurzne mase. Ponudnikom je prepuščeno, se o pravilnosti inventure v prodajalnici tvrdke prepričati.

Kupnino plačati je čisto brez vsacega odbitka, predno se blago prevzame in najkasneje **dné 2. novembra 1903 v navadnih pisarničnih urah**

r roke oskrbnika konkurzne mase. Kupljeno blago mora kupec najkasneje **do 3. novembra 1903, zvečer do 6. ure** na lastne stroške iz prodajalnice tako gotovo spraviti, kakor bi bilo sicer konkurzno opravništvu opravičeno, blago na stroške in nevarnost zamudnega kupca iz prodajalnice odstraniti. Natančnejša pojasnila daje oskrbnik konkurzne mase.

1383 3—3 **Oskrbništvo konkurzne mase.**

Sukneno blago

za vsako potrebo se prodajajo v vsaki kakovosti in največji izberi najcenejše pri **J. GROBELNIK-U**

Pred Škofijo 1. **LJUBLJANA.** Mestni trg 20.

Sukneni ostanki po zelo nizki ceni. Vzorec se pošilja na vse strani brezplačno.

Razglas.

V soboto dne 31. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne vršila se bode v občinski pisarni v Škocijanu na Dolenjskem ofertna obravnava radi oddaje stavbinskih del pri zgradbi trirazredne šole v Škocijanu.

Stavbena dela proračunjema so sledeče:

Solsko poslopje, izvzemši mizarska dela, ki bodo posebej oddana	26884 K 88 h
Za napravo vodnjaka in ograjo je preliminiran znesek	1521 K 73 h
Skupaj	28406 K 61 h

Dela oddala se bodo potom pismenih ponudeb skupno jednemu podjetniku, z izjemo zgoraj navedenih mizarskih del.

Ponudbam mora biti priložen vadij v znesku 1420 K —

Isti dan ob 1. uri popoldne vršila se bode tudi v občinski pisarni v Škocijanu ofertna obravnava radi oddaje zgradbe dvorazredne šole v Klenoviku.

Stavbena dela, izvzemši zopet mizarska dela znašajo:	
Zgradba poslopja	17130 K 46 h
za napravo vodnjaka ali cisterne, in za morebitno napravo škarpe na spodnjem delu stavbišča, kakor tudi za napravo ograje preliminiran je znesek	1500 K —
Skupaj	18630 K 46 h

Dela oddana bodo potom ofertne obravnave le jednemu podjetniku. Vadij znaša 930 K —

Načrti, proračuni in stavbeni pogoji za obe zgradbi so razgrnjeni v navadnih uradnih urah v občinski pisarni v Škocijanu vsakemu na vpogled.

Predsednik: **Kopina.**